

HOE VERKOOPEN WIJ ONS HOUT?

door

W. BURDET.
(Slot).

De Houtverkoop.

Waar ik in mijn eerste artikel het probleem van de houtverkoop in 't algemeen besproken heb, en in het tweede de voorbereidende werkzaamheden voor de publieke houtveiling heb toegelicht, rest mij thans nog de gang van zaken in het veilingslokaal te beschrijven en tenslotte ook nog iets over onderhandschen verkoop te vermelden.

De publieke houtveiling.

Foto No. 1.

In het houtveilingslokaal. Geheel links (voor de helft zichtbaar) staat de afroeper op een kist, vanwaar hij alles goed kan overzien. Tegen de achterwand, tweede van links, de aanwijzer. Aan den tafel de Rentmeester met kantoorpersoneel.

Wanneer een publieke veiling bij afslag wordt gehouden, dan stelt onze wet slechts weinig eischen. Zoo mag de veiling

niet plaats vinden in een lokaal waar vergunning of verlof is. Voorts moet er van elke veiling een acte worden opgemaakt op gezegeld papier (f 0.50 per blad), welke acte door de kopers moet worden ondertekend en na afloop van de veiling moet worden geregistreerd ten kantore van den ontvanger der Registratie en Domeinen. Voor deze registratie wordt dan nog een recht geheven van $\frac{1}{2}$ % van de totale opbrengst, plus 20 procenten.

Men is tenslotte nog verplicht om den Ontvanger der Registratie en Domeinen 24 uur van te voren in kennis te stellen met het voornemen om een veiling te houden. Deze laatste maatregel is waarschijnlijk om te voorkomen dat men later zou vergeten om de acte ter registratie aan te bieden. De kosten die e.e.a. met zich brengt zijn echter gering (zie tweede Artikel, Staat 2).

De aanhef van een veilingssacte luidt bijv. als volgt:

„Op heden den 19 Januari 1940, des voormiddags ten prompt 10 uur, in het Museum aan de Lindelaan van het landgoed „Oud-Bussem”, heb ik ondergeteekende, Ir. W. B u r d e t, als Rentmeester en mondeling gemachtigde van het Dagelijks Bestuur der Stichting Gooisr Natuurreserveaat, gevestigd te Haarlem, in het openbaar bij afslag verkocht: het houtgewas, liggende onder de Gemeenten Huizen en Laren N.H., in soorten en ter plaatse als hieronder nader omschreven.

VOORWAARDEN :.....”

Hierna volgt een reeks van artikelen en bepalingen, welke ten doel hebben alle mogelijke voorvallen bij voorbaat op bevredigende wijze te regelen. Het aloude recept bij het opstellen daarvan is, dat de verkoper een slag, dikwijls een dubbele slag en somtijds een driedubbele slag om den arm houdt. Waarom ook niet? Het beoogde doel is toch steeds de preventieve werking en het vlotte verloop van de transactie.

Zoo kan de verkoper eischen dat een koper „twee goede medekopers of borgen stelt”, terwijl het volgende artikel als volgt luidt:

„De betaling van alle perceelen moet geschieden terstond na de verkoop, onverminderd de bevoegdheid van verkoper om personen die hem niet bekend zijn, niet als kopers aan te nemen. Het ruimen van hout vóór de betaling is geschied, zal als diefstal worden aangemerkt en worden vervolgd.”

Men zou zoo zeggen als een koper toch contant betaald nietwaar..... Zeker, en in de praktijk gaat dit ook vrijwel altijd op maar, er zou toch ook wel eens een koper kunnen verschijnen die het er om te doen is de boel in de war te sturen en daar tegenover wil men niet machteloos staan. De verkoper moet steeds en in alle mogelijke en denkbare gevallen de baas blijven.

Twee belangrijke artikelen zijn ook :

Artikel 5. „Het hout zal moeten zijn vervoerd en uit de bezittingen verwijderd vóór of uiterlijk op 1 April 1940. Al het hout alsdan nog op de bezittingen aanwezig, vervalt aan verkooper q.q. onverminderd de verplichting van koopers tot betaling van het geboden bedrag ; het hout zal ten bate der armen van Huizen en Laren aangewend worden, terwijl koopers bovendien een boete verbeuren van f 25.— ten bate der armen voornoemd, direct opvorderbaar.

Koopers hebben zich verder te houden aan de aanwijzingen hen door of vanwege verkooper q.q. te geven. Alleen door het feit zelve door of vanwege verkooper te constateren, zijn koopers reeds in verzuim gesteld.”

En *Artikel 9* :

„Wanneer twee of meer koopers een perceel tezamen koopen, is elke koper hoofdelijk en solidair verbonden voor de koopsom en al het hier bepaalde.”

Artikel 8 daarentegen, kan ernstige moeilijkheden veroorzaken, wanneer het niet met de noodige tact zou worden toegepast. Het luidt als volgt :

„Wanneer om welke reden ook, op slag wordt gemijnd, behoudt verkooper het recht dit gemijnde perceel niet toe te wijzen, maar deze koop opnieuw aan te hangen en te doen afslaan, zonder dat nadere explicatie aan koper of koopers behoeft te worden gegeven.”

Als algemeene regel bij het houden van dergelijke houtverkoopingen zal de beheerder de volgende gedragslijn als zijnde waarschijnlijk de beste en de verstandigste, volgen.

Terwijl hij tot op het tijdstip van de veiling in de eerste plaats *koopman* is en alles in het werk moet stellen om de verkoopning zoo voordeelig mogelijk voor zijn principaal te doen zijn, zal hij op den dag van de veiling zelve, liefst van dat standpunt afstappen en zich eerder als een onpartijdig persoon moeten gedragen, eenigermate als een scheidsrechter, wiens eenige zorg en plicht het is, de verkoopning goed en vlot ten bate van *alle* betrokkeneñ te laten verloop.

Hij zal dan artikel 8 nimmer mogen aanwenden om een perceel tegen een ietwat hogere prijs aan den man te brengen, doch moet hij zich daarbij laten leiden door de vraag : „Wat is hier het recht van de koopers”.

Wanneer door twee koopers precies op slag en gelijktijdig gemijnd wordt, dan vereischt het goede recht van elk dier twee koopers, dat het perceel opnieuw wordt ingebracht, doch indien men een koper kan aanwijzen, die iets — zij het ook nog zoo weinig — eerder mijnde, dan mag de verkooper, als leider van de veiling, van het hem krachtens artikel 8 gegeven bijzondere recht geen gebruik maken, om het perceel opnieuw onder den hamer te brengen.

De koopers moeten n.l. in de eerste plaats een gevoel van

vertrouwen verkrijgen. Zij moeten niet het gevoel kunnen hebben, dat de verkoopters er op uit zijn om hen nog hier en daar een paar guldens af te vangen. Zij moeten daarentegen de vaste overtuiging hebben, dat het een eerlijke zaak is, waar, in twijfelachtige gevallen *in hun voordeel* en *niet in hun nadeel* wordt beslist. Indien men aldus handelt, zal de beheerder zelden of nooit „last” hebben of een onaangename stroeve stemming onder zijn koopers constateeren, en door het systematisch vermijden daarvan zal hij op den duur zijn lastgever beter dienen dan door kleine spitsvondigheden, welke hoogstens eenigen dan door kleine spitsvondigheden, welke hoogstens eenigen guldens voordeel voor één keer kunnen bezorgen.

Tenslotte is het wenschelijk om in de veulingsacte nog eenige strafbepalingen op te nemen, zooals bijv. : „voor het zich (na de toewijzing) uit de zaal verwijderen, zonder het proces-verbaal van verkoop (dus de veulingsacte) te hebben onderteekend.”

Hiervoor kan men een terstond opvorderbare boete van bijv. vijf gulden stellen. Het verdient aanbeveling het bedrag van deze boeten voor een liefdadig doel, bijv. ten bate van de armen der plaatselijke Gemeente te bestemmen en deze bestemming moet dan in de veulingsacte mede vermelden worden.

Men kan net zooveel artikelen in deze acte opnemen als men wenschelijk acht, doch aangezien dit stuk vóór de veiling begint, in zijn geheel moet worden voorgelezen, en niets de stemming op een veiling zoo grondig kan bederven als een langdurig relaas van allerlei officieel gedoe, (dat bovendien de meeste koopers slechts matig interesseert), zal men goed doen niet alleen het hoog noodige in de acte op te nemen en deze in een snel tempo en zonder haperen, voor te lezen. Daarna kan de veiling worden begonnen.

Elk perceel wordt nu door den beheerder op een bepaalde prijs ingezet, bijv. op 20 gulden. De afroeper die op een verhoogd podium staat, waar vandaan hij de geheele zaal goed kan overzien, roept in een niet te snel tempo de getallen in omgekeerde volgorde af : 20, 19, 18, 17, 16 enz. Men kan daarbij, naar verkiezing, ook met 50 cts of met een kwartje afslaan.

Bij ons is het gewoonte geworden om boven de f 5.— met een gulden, en daar beneden met 50 cent af te slaan. Dit biedt voordeel bij de afrekening, en voorkomt rekenfouten bij de optelsommetjes welke, bij het koopen van meerdere perceelen door één koper, steeds snel moeten worden verricht.

De beheerder heeft voor zich op tafel de lijsten die reeds ten deel van te voren werden ingevuld. U vindt in dit artikel een bladzijde van een dergelijke lijst fotografisch weergegeven (Foto No. 2). De met de schrijfmachine ingevulde woorden en cijfers werden van te voren klaar gemaakt, terwijl de geschreven namen en cijfers op de veiling werden geno-

teerd. De hoofden der kolommen luiden achtereenvolgens : Nummer van het perceel ; Omschrijving van het veiligingsperceel ; Boschvak en Afdeeling ; Aantal m³. ; Aantal Stapel m. ; Naam en adres van den koper ; Waarde van het perceel. Daarna volgen nog een drietal administratieve rubrieken, welke na de veiling worden uitgewerkt en ingevuld.

Op de veiling is de kolom : *Waarde van het perceel* de meest belangrijke. Deze kolom is weer onderverdeeld in : *geschat* en *opgebracht*. De geschatte waarde wordt reeds vóór de veiling ingevuld en geeft den beheerder een aanwijzing van den inzet van elk perceel. Zoo zal hij bijv. een perceel dat op f 10.— geschat is, in den regel op f 20.— inzetten, maar indien de prijzen onverwacht hooger gaan, ook wel op f 30.— of op f 40.—, terwijl een perceel dat op f 5.— getaxeerd is of lager, in den regel voor f 10.— wordt ingezet.

Men ziet op deze lijst dat de opgebrachte bedragen meest aanmerkelijk boven en onder de getaxeerde waarden liggen. Het merkwaardige daarbij is echter, dat de totale opbrengst doorgaans niet veel verschilt van de totale geschatte waarde.

De taxatie geschiedt steeds naar de prijzen die voor soortgelijk hout in het voorgaande jaar werden opgebracht, zoodat wanneer de totale opbrengst aanmerkelijk hooger of lager is dan de totale geschatte waarde, dit een duidelijke aanwijzing voor de stijging of daling der lokale houtprijzen is.

Zoodra de aanwijzing van den koper heeft plaats gehad, wordt het bedrag waarop gemijnd werd, en de naam en het adres van den koper op de lijsten ingevuld. Het verdient aanbeveling om, wanneer men althans over voldoende personeel beschikt, deze lijsten door twee verschillende ambtenaren te laten bijhouden, terwijl de beheerder op de lijsten welke hij voor zich heeft, eigen aantekeningen kan maken.

Na de aanwijzing roept de beheerder den naam van den koper en diens adres af en noemt het bedrag, waarvoor het perceel verkocht werd. Is er verschil in de gemaakte aantekeningen, dan moet dat op deze wijze terstond tot uiting komen en daardoor voorkomt men moeilijkheden achteraf bij de betaling.

Wat nu de betaling betreft, kan men deze op drie verschillende wijzen regelen :

- 1e. De betaling kan geschieden na afloop van de geheele veiling.
- 2e. De betaling kan steeds en voetstoots gedurende de veiling voortgang vinden.
- 3e. Men maakt gedurende de veiling één of twee pauzen, waarin diegenen onder de koopers die daarvan gebruik willen maken, gelegenheid krijgen om te betalen, en hunne kwitanties in ontvangst te nemen.

In alle drie gevallen moet steeds bij de betaling de veiligingsacte worden geteekend.

Het eerste geval is overigens verreweg het eenvoudigste en biedt bovendien het groote voordeel, dat men de zaal *vol* houdt. Er zijn echter steeds koopers die haast hebben en niet een geheele morgen in het veilingslokaal kunnen doorbrengen. Men krijgt dan de moeilijkheid, dat zij vroegtijdig het lokaal verlaten, om al of niet tegen het einde van de veiling terug te komen. De ervaring moet nu uitwijzen op welke wijze het grootste nadeel en de meeste moeilijkheden kunnen worden ontlopen, want ook de twee andere methoden hebben hunne bezwaren.

Geschiedt de betaling tijdens de veiling, dan moet men een ambtenaar afzonderlijk daarmede belasten, terwijl de beheerder, die de kwitanties moet teekenen, daardoor van zijn algemeen toezicht op het verloop van de veiling wordt afgeleid. Ook worden op deze wijze eerder fouten gemaakt. Indien men echter de veiling onderbreekt, dan bestaat het gevaar dat velen er aan herinnerd worden dat de veiling nog lang kan duren en dat het nu een mooie gelegenheid is om te betalen en naar huis te gaan.

Een belangrijke administratieve aangelegenheid is ook het uitschrijven der kwitanties. Deze kwitanties dienen als bewijs van den rechthebbende, wanneer hij één of twee maanden later het hout uit het bosch komt halen. Het is daarom van groot belang, dat op deze kwitanties behalve den naam en het adres van den koper, ook het nummer van het gekochte perceel (of de perceelen) en de betaalde som, *nauwkeurig* worden ingevuld en dat daarbij geen fouten worden gemaakt. Het verdient daarom aanbeveling om deze kwitanties gelijktijdig met de lijsten bij het afsluiten van elke transactie in te laten vullen, en dan in een alphabetische map op te bergen, tot het moment waarop de koper zich komt aanmelden om zijn hout te betalen. Hij behoeft dan nog slechts zijn naam op te geven en men heeft zijn kwitantie al gereed en bij de hand. Indien hij meerdere perceelen heeft gekocht, worden deze op één kwitantie overgebracht en de te betalen bedragen opgeteld, verhoogd met 4 % omzetbelasting en het zegel.

Een voorbeeld van een dergelijke kwitantie vindt men op de volgende bladzijde.

Tenslotte wordt om deze administratie te completeren, door den ambtenaar die met de ontvangst der gelden belast is (kassier) een lijst of boek bijgehouden, waarin de namen der koopers (in de volgorde waarin zij zich ter betaling aanmelden) en de volledige transactie welke met hen is afgesloten, d.w.z. de door hen gekochte perceelen en het betaalde bedrag, eventueel vermeerderd met omzetbelasting en kwitantiezegel worden genoteerd. Men vergete ook niet voor wisselgeld te zorgen!

ONTVANGEN VAN DEN HEER : J. Brouwer
te EEMNES,

de somma van : *dertig gulden en zes en twintig cents*
wegens gekocht(e) perceel(en) hout No. 83, 84 en 85.
op de houtverkoop van de bosschen toebehoorende
aan de Stichting Gooisch Natuurreservaat, gehouden
te Huizen, 19 Januari 1940.

perceel No. 83	f 10.—	} 1)
perceel No. 84	„ 10.—	
perceel No. 85	„ 9.—	
perceel No.		
perceel No.		

Zegel
en
handteekening.

	f 29.—
Omzetbelast. 4 %	„ 1.16
Zegel	„ 0.10
Totaal	f 30.26

II. Verkoop bij inschrijving. ²⁾

Deze methode is de meest gebruikelijke bij verkoop van groote partijen, bestaande uit één enkele houtsoort en van ongeveer dezelfde afmetingen, waar dan in den regel ook slechts één gegadigde eigenaar van wordt.

Het verdient aanbeveling het hout op stam te verkoopen en een ruimingstermijn van ten minste 1 jaar vast te stellen. De inschrijving kan openbaar zijn, dan wel geheim. In beide gevallen is het wenschelijk om de ten verkoop aangeboden partij hout zoo nauwkeurig mogelijk te omschrijven en ook de condities waaronder verkocht zal worden van te voren vast te leggen.

III. Onderhandsche verkoop.

In mijn eerste artikel heb ik gezegd dat aanvankelijk deze methode voor mij buiten beschouwing moest blijven. Toen echter het allerslechtste hout langzamerhand was opgeruimd en wij geleidelijk de meer normale dunningen en vellingen ter hand namen, kon een aanzienlijk gedeelte van onze houtproductie uit de hand worden verkocht, hetgeen weer eenige voordeelen biedt.

Reeds in het jaar 1935, na het houden onzer eerste houtveiling, bleken er koopers te zijn, die om de een of andere

¹⁾ Deze nummers vindt men ook op de lijst weergegeven op Foto No. 2.

²⁾ Deze wijze van verkoop werd volledigheidshalve hier terloops even vermeld, doch is onder mijn beheer nog niet voorgekomen. Moge een ander, die in dit opzicht over ruimere ervaring beschikt, de *verkoop bij inschrijving* voor ons boschbouwtijdschrift in bijzonderheden toelichten.

reden niet op die publieke veiling aanwezig konden zijn en die nog een of twee kaveltjes van een bepaald hout-sortiment wenschten te koopen. Als algemeene regel hebben we toen aangenomen, dat voor een dergelijke verkoop „uit de hand” de hoogste prijzen van de laatste publieke veiling zouden worden aangehouden.

Ook bleek aldaar dat er sortimenten waren, bijv. van dennen-palen, die niet voor verkoop op de veiling in aanmerking konden komen. Wanneer, zooals bij ons steeds het geval was, het om slechts kleine hoeveelheden ging, werd dan ook hiervoor aan een onderhandsche verkoop de voorkeur gegeven.

Deze wijze van verkoop heeft bij ons een steeds in belangrijkheid toenemende rol gespeeld, hetgeen uit het volgende staatje moge blijken.

Als groot voordeel van deze wijze van onderhandsche verkoop kan wel worden aangevoerd, dat het hout op stam verkocht wordt en dat, indien men de prijs niet voldoende acht, men de boomen nog een paar jaar kan laten staan.

Jaar	Publieke veiling ¹⁾		Onderhandsche verkoop		Totaal	
	M ³	Netto opbrengst	M ³	Netto opbrengst	M ³	Netto opbrengst
1935	158	f 398.57	—	f 447.67	—	f 846.24
1936	208	„ 488.92	—	„ 315.89	—	„ 804.81
1937	196	„ 555.06	84	„ 447.25	280	„ 1002.31
1938	231	„ 893.81 ²⁾	112	„ 1050.—	343	„ 1943.81
1939	164	„ 763.73	633	„ 5472.59 ³⁾	797	„ 6236.32
1940	276	„ 1072.05	—	—	—	—

Daardoor verkrijgt men ook dikwijls voor het hout dat op deze wijze verkocht wordt veel betere prijzen, dan voor het hout dat eerst geveld en gekaveld moet worden, eer het op een publieke veiling aan den man wordt gebracht. Zoo bedroegen in 1939 de door ons voor het dennenhout *op stam* behaalde prijzen f 5.98 en f 8.27 per m³ en voor een partij geschilde en op lengte gezaagde palen, in het bosch geleverd, f 15.28 per m³, terwijl de gemiddelde prijs, welke op de publieke houtveiling in dat jaar werd behaald, slechts f 4.37 per m³ bedroeg.

Men zal echter meestal van *beide* verkoopsmethoden gebruik moeten maken, om uiteindelijk de beste resultaten voor het geheele boschcomplex te verkrijgen.

¹⁾ Overgenomen van staat 1, kolom 6 (zie tweede artikel blz. 199).

²⁾ Eigen houtveiling f 864.05
Houtveiling Zwaluwenberg „ 29.76
f 893.81.

³⁾ Dit bedrag kan nog als volgt worden gesplitst:
Verkocht voor militaire doeleinden f 4349.—
Verkocht via houtmagazijn der Ned. Heide Mij. „ 820.77
Luit de hand verkocht aan verschillende koopers ... „ 302.82
f 5472.59